

‘Artsen vertrekken vaak vanuit hun buikgevoel om te bepalen of iemand wilsbekwaam is voor euthanasie’

Een arts dient palliatieve verdoving toe aan een bejaarde patiënt. Beeld Sabine Joosten/ Hollandse Hoogte

Artsen vertrekken te veel vanuit hun buikgevoel bij euthanasie. Meer heldere richtlijnen kunnen soelaas bieden. Dat stelt Frank Schweitser, verpleegkundige bij het Uitklaring Levenseindevragenteam (ULTeam). Hij voltooide net zijn doctoraat over wilsbekwaamheid bij euthanasie in de psychiatrie onder auspiciën van professor Wim Distelmans.

DIETER BAUWENS 6 juli 2022, 03:00

Hoe zou u wilsbekwaamheid definiëren?

“Het gaat erom dat patiënten op een overwogen manier de balans kunnen opmaken van hun leven. Zij houden hierbij rekening met welke behandelingen er eventueel nog mogelijk zijn. Belangrijk is dat patiënten aan de arts kunnen overbrengen wat hun ondraaglijke lijden inhoudt. Wilsbekwaamheid betekent voor mij dat de patiënt tot een duurzame beslissing komt, dat het zeker geen bevlieging is.”

Waarom hamert u zo op het belang van wilsbekwaamheid?

“De wet benadrukt het ‘overwogen karakter’ van een euthanasieverzoek. Dat impliceert de wilsbekwaamheid van de patiënt. Ik vind dat dat aspect weinig aan bod komt in de discussies rond euthanasie, zeker bij psychisch lijden. Het gaat meestal over patiënten die al dan niet zijn uitbehandeld, maar er is relatief weinig aandacht voor de wilsbekwaamheid.”

Wie bepaalt of iemand al dan niet wilsbekwaam is?

“Het zijn de artsen die de evaluatie maken, zowel de arts die de euthanasie zal uitvoeren, als de artsen die voor een onafhankelijk consult worden geraadpleegd.

“Vanuit mijn ervaring als verpleegkundige zie ik dat artsen vaak vanuit hun buikgevoel vertrekken om te bepalen of iemand wilsbekwaam is of niet. Er zijn zeker artsen die een duidelijke visie hebben op wat iemand moet kunnen om wilsbekwaam te zijn in het kader van euthanasie. Anderen kunnen dat echter niet concreet maken.

“Bij sommige artsen merk ik dat het concept van wilsbekwaamheid dat zij naar voren schuiven te licht weegt. Ik heb bijvoorbeeld een arts gesproken die zei: ‘Wilsbekwaamheid, dat is voor mij dat patiënten niet in een tunnelvisie zitten.’ Je kunt je daar wel iets bij voorstellen, maar hoe moet je dat meten, zo’n tunnelvisie? Dat is toch geen concept waarmee je makkelijk een patiënt kan beoordelen? Het mag iets meer zijn.”

En dat is problematisch?

“Wilsbekwaamheid is belangrijk bij elke persoon met een euthanasieverzoek, maar nog meer bij mensen met een psychische kwetsbaarheid. Het is niet omdat iemand een bepaalde diagnose heeft, dat die niet in staat is om na te denken over die bepaalde vraag. Zolang je geen grondig gesprek gevoerd hebt met de patiënt, kun je geen conclusies trekken. Het gaat tenslotte over leven en dood.

“Dat was ook het uitgangspunt voor mijn doctoraat: als je een patiënt met een psychiatrische aandoening voor je hebt, hoe ga je dan na of die wilsbekwaam is of niet? Het leek me belangrijk om na te gaan of er criteria kunnen worden bepaald om die wilsbekwaamheid te beoordelen.”

Wat wilt u daarmee bereiken?

“Die criteria moeten voor mij niet in de wet, voor alle duidelijkheid. De euthanasiewet moet op dit vlak niet worden aangepast. Dit is iets voor de

beroepsgroep om mee aan de slag te gaan, om in richtlijnen te gieten.

“Voor mijn doctoraat sprak ik met heel wat psychiaters en neurologen. Zij worden vaak aanzien als experts in wilsbekwaamheid, maar zij baseren zich eerder op de cognitieve vermogens dan op de wilsbekwaamheid van patiënten. Uit mijn gesprekken bleek dat dat aspect in hun opleidingen amper aan bod is gekomen.

“Er zijn zeker een aantal personen bezig met die criteria. In de opleiding geneeskunde komt het thema vandaag al vaker dan vroeger aan bod. Het is dus zeker niet dat er niets gebeurt, maar het moet gewoon altijd deel uitmaken van de opleiding van alle artsen die te maken krijgen met patiënten die risico lopen om wilsonbekwaam te zijn. Dan denk ik aan geriaters, neurologen, psychiaters.”

Frank Schweitser, *Euthanasie in de psychiatrie. Het belang van wilsbekwaamheid*, Houtekiet, 400 p., 22,99 euro.